

ผลการใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์เรื่องเพศศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมทางเพศ
ของนักเรียนชายมัธยมศึกษาปีที่ 2

Effects of Analytical Thinking Process in Sex Education on the Sexual Behavior of
Eighth Grade Male Students

อุดมชัย มั่นยานนท์¹ และ จินตนา สรายุทธพิทักษ์²
Udomchai Manyanon¹ and Jintana Sarayuthpitak²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์เรื่องเพศศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมทางเพศของนักเรียนชายมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชายที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนชั้นพื้นฐานแห่งหนึ่ง เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย ได้กลุ่มทดลอง 1 ห้องเรียน จำนวน 27 คน ได้รับการจัดการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาโดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ และกลุ่มควบคุม 1 ห้องเรียน จำนวน 27 คน ได้รับการจัดการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาแบบปกติ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวัดพฤติกรรมทางเพศ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบ ผลการวิจัย พบว่า 1) ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมทางเพศ ด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติหลังการทดลองของกลุ่มทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมทางเพศ ด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ หลังการทดลองของกลุ่มทดลองสูงกว่าของกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย การใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ในการสอนเรื่องเพศศึกษา ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ ทำให้เกิดความรู้ในเรื่องที่ศึกษารวมทั้งได้ฝึกการใช้เหตุผล และการสังเคราะห์สามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้

คำสำคัญ: กระบวนการคิดวิเคราะห์, เพศศึกษา, พฤติกรรมทางเพศ

Article Info: Received 31 May, 2017; Received in revised form 6 August, 2020; Accepted 10 August, 2020

¹ นิสิตมหาบัณฑิตสาขาวิชาสุขภาพศึกษาและพลศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อีเมล: yoyoconon@gmail.com

Graduate Student in Division of Health and Physical Education, Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Chulalongkorn University Email: yoyoconon@gmail.com

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาสุขภาพศึกษาและพลศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อีเมล: jintana.s@chula.ac.th

Lecturer in Division of Health and Physical Education, Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Chulalongkorn University Email: jintana.s@chula.ac.th

Abstract

The purposes of this research was to study the effects of analytical thinking in sex education on the sexual behavior of eighth grade male students. An experimental group of 27 male students studied sex education using an analytical thinking process, while a control group of 27 male students studied sex education by conventional teaching methods. Research tool was a sexual behavior test. Data were analyzed using mean score, standard deviation and *t*-test. The research found that mean scores in the areas of knowledge, attitude, and practices concerning sexual behaviors for the experimental group: 1) were significantly higher than before experiment, at the .05 level and 2) were significantly higher than the control group at the .05 level. To prevent students from unwanted pregnancies and sexually transmitted diseases. Students should be encouraged to participate in analytical thinking on the subject. The skills and knowledge they develop can be used in the students' daily lives.

Keywords: analytical thinking process, sex education, sexual behaviors

บทนำ

ความอยากรู้อยากลองเป็นอารมณ์ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ทำให้เกิดแรงผลักดันที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ตลอดชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวัยเด็กวัยรุ่นที่ไม่เคยมีประสบการณ์ใด ๆ ในชีวิตมาก่อน สำหรับวัยรุ่นมีการเปลี่ยนแปลงระดับฮอร์โมนอย่างมาก ทำให้มีความรู้สึกทางเพศและความต้องการทางเพศเพิ่มขึ้นตามธรรมชาติ แต่จะถูกทำให้มีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับประสบการณ์ทางเพศและสื่อต่าง ๆ ที่มากระตุ้น เมื่อวัยรุ่นให้ความสนใจเพศตรงข้ามมากขึ้น พฤติกรรมความอยากรู้อยากลองทางเพศเป็นปัญหารุนแรงมากกว่าช่วงวัยอื่น เช่น การเลือกคู่ครองจะถือเอาความรักเป็นสำคัญ การคบเพื่อนต่างเพศเป็นไปอย่างอิสระเสรี เพราะเห็นว่าไม่ใช่เรื่องน่าละอาย ความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องในเรื่องเพศทำให้วัยรุ่นชายมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่ถูกต้องเหมาะสม ได้แก่ การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การสำส่อนทางเพศ การเบี่ยงเบนทางเพศ ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา ได้แก่ การเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ รวมถึงปัจจัยแวดล้อมทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปล้วนส่งผลให้วัยรุ่นชายมีประสบการณ์ทางเพศครั้งแรกในอายุน้อยลงเรื่อย ๆ และมักมีเพศสัมพันธ์กับคนรักหรือเพื่อนโดยไม่ใช้ถุงยางอนามัย เพราะเข้าใจผิดว่าการมีเพศสัมพันธ์กับคนรู้จักน่าจะปลอดภัย ไม่เสี่ยงต่อการติดเชื้อเอชไอวีเหมือนการมี

เพศสัมพันธ์กับหญิงบริการ ผลสำรวจพฤติกรรมที่มีอิทธิพลต่อการมีเพศสัมพันธ์ในกลุ่มวัยรุ่นทั้งชายและหญิงในปี 2551 พบว่า มาจากการดูหนังโป๊ของนักเรียนชาย ร้อยละ 82 และนักเรียนหญิง ร้อยละ 48 และมาจากการเข้าถึงเว็บไซต์ลามกของนักเรียนชาย ร้อยละ 53 และนักเรียนหญิง ร้อยละ 18 สอดคล้องกับข้อมูลของกระทรวงสาธารณสุขเกี่ยวกับวัยรุ่นไทยเสียตัวช่วงอายุน้อยลง พบว่า อายุเฉลี่ยของการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกของวัยรุ่นชายลดลงจากเดิมอายุ 18-19 ปี ในปี พ.ศ. 2545 เป็น 15-16 ปี สอดคล้องกับสถิติขององค์การอนามัยโลก พ.ศ. 2554 พบว่า วัยรุ่นหญิงไทยอายุต่ำกว่า 20 ปี มีอัตราการคลอดสูงเป็นอันดับ 2 ของภูมิภาคอาเซียน รองจากประเทศลาว (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2552)

การสำรวจของ สำนักกระบวนวิชา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ปี 2554 ได้ดำเนินการเก็บข้อมูลพฤติกรรมของการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ทั้งชายและหญิง จำนวนทั้งหมด 20,827 คน เป็นเพศชาย จำนวน 9,627 คน คิดเป็นร้อยละ 46.2 และเป็นเพศหญิง จำนวน 11,200 คน คิดเป็นร้อยละ 53.8 พบว่า นักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เคยมีเพศสัมพันธ์แล้ว ร้อยละ 4.2 และนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เคยมีเพศสัมพันธ์แล้ว ร้อยละ 3.0 อายุเฉลี่ยของการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกของนักเรียนชายมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตั้งแต่ปี 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553 และ 2554 เท่ากับ 13.2, 13.0, 13.1, 13.0, 12.9, 12.8 และ 12.2 ปี ตามลำดับ และอายุเฉลี่ยของการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกของนักเรียนหญิงมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตั้งแต่ปี 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553 และ 2554 เท่ากับ 13.1, 13.0, 13.4, 13.0, 13.0, 13.0 และ 12.3 ปี ตามลำดับ โดยทั้งเพศชายและเพศหญิงมีเพศสัมพันธ์กับแฟนหรือคู่มากที่สุด จากสถิติดังกล่าวจึงส่งผลกระทบต่อให้เกิดปัญหาด้านต่าง ๆ ได้แก่ ปัญหาทางด้านจิตใจและอารมณ์ วัยรุ่นหญิงมีปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ มักมีความรู้สึกว่าตนทำผิดเกิดความละอายใจและวิตกกังวลว่าคนอื่นจะรู้ ฝ่ายชายจะรับผิดชอบหรือไม่ และอย่างไร พ่อแม่จะคิดอย่างไร จะบอกพ่อแม่อย่างไร ทำให้เกิดความเครียด โศกเกิดความเครียด และเกิดภาวะจำยอมที่ต้องแต่งงานกัน โดยที่ทั้งสองฝ่ายยังไม่มีความพร้อมสำหรับการใช้ชีวิตคู่ที่ต้องมีภาระเลี้ยงดูบุตร ทำให้เกิดปัญหาทางสังคมและปัญหาครอบครัวซึ่งนำไปสู่การหย่าร้างในอนาคต จากการศึกษางานวิจัยส่วนใหญ่ พบว่า ผลของการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเสียการเรียนเมื่อหมกมุ่นกับเรื่องเพศ จะทำให้สนใจการเรียนน้อยหรือไม่สนใจการเรียนมักขาดเรียนบ่อย หรือหนีเรียนไปหลายคน

ต้องลาออกจากโรงเรียน โดยเฉพาะเพศหญิงจะพบมากกว่าเพศชาย การมีเพศสัมพันธ์อาจทำให้เกิดการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ โดยเฉพาะโรคเอดส์เป็นโรคที่กำลังแพร่ระบาด ทั้งยังเป็นโรคที่ไม่มียาหรือวิธีการรักษาที่ทำให้หายขาดได้ และไม่มีวัคซีนสำหรับป้องกันโรคนี้ การติดเชื้อเอชไอวีจึงทำให้เกิดปัญหาสุขภาพและปัญหาสังคมตามมา (สิริกร คำภูไทย, 2554; สำนักโรคระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค, 2552)

แนวทางการแก้ปัญหาโดยการฝึกทักษะให้วัยรุ่นชายรู้จักปฏิเสธสิ่งต่าง ๆ ที่ไม่ตั้นั้น พ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูสามารถสอนได้ โดยให้โต้ตอบด้วยการกระทำและคำพูดของตนเอง ทักษะเหล่านี้ต้องนำมาพูดคุยและฝึกทักษะกันบ่อย ๆ ที่สำคัญในปัจจุบันนี้ควรเปิดใจยอมรับโลกที่เปลี่ยนไป มองเรื่องเพศให้เป็นเรื่องธรรมชาติ และสามารถนำมาพูดคุยกันได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วันวิสาข์ บัวลอย และคณะ (2557) ที่ได้ทำการศึกษา โปรแกรมการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการศึกษา พบว่า ภายหลังการทดลองของกลุ่มทดลองมีการตระหนักรู้ในตนเองเรื่องการมีพฤติกรรมเสี่ยงที่นำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ ความสามารถด้านการคิดและตัดสินใจอย่างมีเหตุผลเพื่อป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ ความสามารถด้านการสื่อสารเพื่อป้องกันการมีเพศสัมพันธ์เพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โปรแกรมการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาในการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์มีประสิทธิภาพทำให้กลุ่มทดลองมีการตระหนักรู้ในตนเอง การคิด และการตัดสินใจรวมทั้งมีทักษะในการสื่อสารเรื่องเพศที่ดีขึ้น (ผู้จัดการออนไลน์, 2558)

เมื่อวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ สาระที่ 2 ชีวิตและครอบครัว พบว่า ผู้เรียนจะได้เรียนรู้คุณค่าของตนเองและครอบครัว การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ความรู้สึกทางเพศ การสร้างและรักษาสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น สุขปฏิบัติทางเพศ และทักษะในการดำเนินชีวิต อย่างไรก็ตามหลักสูตรไม่ได้ระบุตัวชี้วัดที่เกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์ ส่งผลให้นักเรียนขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจ และการแก้ไขปัญหาในเรื่องเพศ ครูผู้สอนจึงควรศึกษาแนวคิดที่ช่วยส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ให้กับนักเรียนเพื่อลดปัญหาพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม

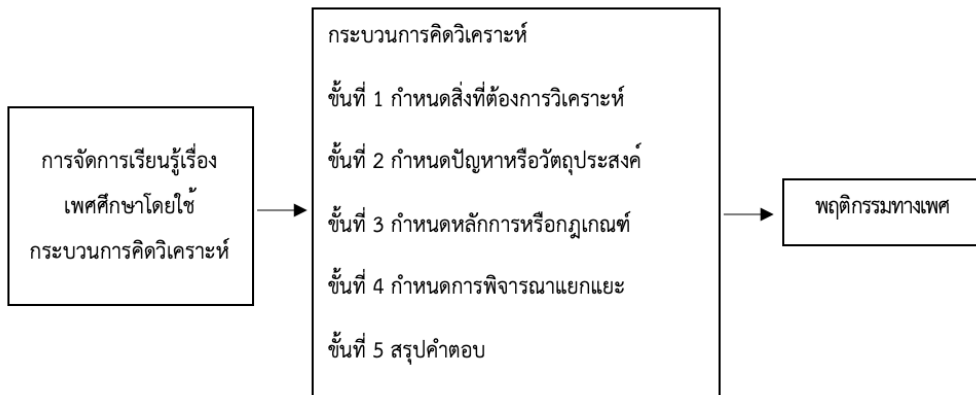
ผลการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องของ วณิช สุธารัตน์ (2547) สำนักวิชาการและ

มาตรฐานการศึกษาและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2549) Watson and Glaser (1964) และ World Health Organization (1994) พบว่า กระบวนการคิดวิเคราะห์ เป็นกระบวนการเพื่อชี้นำพฤติกรรม ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมและเจตคติช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นปัญหา ทำความเข้าใจปัญหา รู้จักปัญหาอย่าง แท้จริง กระบวนการคิดวิเคราะห์ มี 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) กำหนดสิ่งที่ต้องการวิเคราะห์ เป็นการกำหนดวัตถุ สิ่งของ เรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ขึ้นมาเพื่อเป็นต้นเรื่องที่จะใช้วิเคราะห์ 2) กำหนดปัญหาหรือวัตถุประสงค์ เป็นการกำหนดประเด็นสงสัยจากปัญหาหรือสิ่งที่วิเคราะห์ อาจจะกำหนดเป็นคำถามหรือกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์ เพื่อค้นหาความจริง ของสาเหตุหรือความสำคัญ 3) กำหนดหลักการหรือกฎเกณฑ์ เพื่อใช้แยกส่วนประกอบของ สิ่งที่กำหนดให้ เช่นเกณฑ์ในการจำแนกสิ่งที่มีความเหมือนกันหรือแตกต่างกัน 4) กำหนด การพิจารณาแยกแยะ เป็นการกำหนดการพิจารณาวิเคราะห์แยกแยะ และกระจายสิ่งที่ กำหนดให้ออกเป็นส่วนย่อย ๆ โดยใช้คำถาม 5W 1H ประกอบด้วย What (อะไร) Where (ที่ไหน) When (เมื่อไร) Why (ทำไม) Who (ใคร) และ How (อย่างไร) 5) สรุปคำตอบ เป็นการรวบรวมประเด็นที่สำคัญเพื่อหาข้อสรุปเป็นคำตอบหรือตอบปัญหาของสิ่งที่กำหนดไว้ ค้นหาคำตอบได้ว่า อะไรเป็นสาเหตุให้เรื่องนั้นเชื่อมกับสิ่งนี้ได้อย่างไร เรื่องนี้ใครเกี่ยวข้อง เมื่อ เกิดเรื่องนี้ส่งผลกระทบอย่างไรมีองค์ประกอบใดบ้างที่นำไปสู่สิ่งนั้น มีวิธีการ ขั้นตอนการทำให้ เกิดสิ่งนี้อย่างไร มีแนวทางแก้ไขปัญหายังไงบ้าง ถ้าทำเช่นนี้จะเกิดอะไรขึ้นในอนาคต ลำดับ เหตุการณ์นี้ดูว่าเกิดขึ้นได้อย่างไรเขาทำสิ่งนี้ได้อย่างไร สิ่งนี้เกี่ยวข้องกับสิ่งที่เกิดขึ้นได้อย่างไร การคิดวิเคราะห์เป็นกระบวนการที่ใช้ปัญญาหรือใช้ความคิดนำพฤติกรรม

สภาพปัญหาที่เกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของนักเรียนชาย และความสำคัญของ กระบวนการคิดวิเคราะห์ ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาเรื่องการใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์เรื่อง เพศศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมทางเพศของนักเรียนชายมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของ สถาบันการศึกษา ขั้นพื้นฐานแห่งหนึ่ง เพื่อเสริมสร้างให้วัยรุ่นมีทักษะในการคิด การตัดสินใจและการแก้ปัญหา ด้วยตนเองในเรื่องเพศได้อย่างเหมาะสม มีทักษะในการสื่อสาร ทักษะการปฏิเสธ และการสร้างสัมพันธภาพที่ดีแก่ผู้อื่น ตลอดจนมีความภูมิใจในตนเองที่จะนำไปสู่การมี ความรับผิดชอบต่อสังคม โดยใช้ประสบการณ์ที่ฝึกในห้องเรียนเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ ในสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้

ภาพ 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาผลของการใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์เรื่องเพศศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมทางเพศของนักเรียนชายมัธยมศึกษาปีที่ 2

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (quasi-experimental research) แบบ 2 กลุ่มมีการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (pretest-posttest control group design)

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนชายที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2559 ภาคเรียนที่ 2 ของ สถาบันการศึกษาขั้นพื้นฐานแห่งหนึ่ง การสุ่มห้องเรียนเข้าศึกษา ผู้วิจัยใช้วิธีสุ่มแบบง่าย (simple random sampling) ด้วยการจับฉลาก ได้ห้องมัธยมศึกษาปีที่ 2/3 จำนวน 27 คน เป็นกลุ่มควบคุมได้รับการจัดการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาโดยวิธีสอนปกติ และห้องมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 จำนวน 27 คนเป็นห้องทดลองได้รับการจัดการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาโดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาโดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ จำนวน 6 แผน ได้แก่ 1) การวางตัวต่อเพศตรงข้าม

และความเสมอภาคทางเพศ 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเจตคติในเรื่องเพศ 3) ปัญหาและผลกระทบที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน 4) ปัญหาทางเพศและแนวทางการแก้ปัญหาทางเพศ 5) ปัญหาและผลกระทบที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน (ทักษะการปฏิเสธ) และ 6) โรคติดต่อทางทางเพศสัมพันธ์ (โรคเอดส์) และแบบวัดพฤติกรรมทางเพศด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ผู้วิจัยเป็นคนสร้างขึ้น โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.84, 0.81 และ 0.83

การดำเนินการทดลองและวิเคราะห์ข้อมูล

1. การดำเนินการก่อนการทดลองการจัดการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษา มีดังนี้
 - 1.1) ทำการทดสอบแบบวัดพฤติกรรมทางเพศด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ในสัปดาห์แรกก่อนการทดลอง (pre-test)
 - 1.2) นำผลการทดสอบก่อนการทดลองมาทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยการทดสอบค่าที (t -test) เพื่อทดสอบว่านักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความแตกต่างกันหรือไม่
2. การดำเนินการทดลอง โดยจัดการเรียนรู้สัปดาห์ละ 1 คาบเรียน คาบเรียนละ 50 นาที รวม 6 สัปดาห์
 - 2.1) กลุ่มทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นจำนวน 6 แผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้
 - สัปดาห์ ที่ 1 เรื่อง การวางตัวต่อเพศตรงข้ามและความเสมอภาคทางเพศ
 - สัปดาห์ ที่ 2 เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อเจตคติในเรื่องเพศ
 - สัปดาห์ ที่ 3 เรื่อง ปัญหาและผลกระทบที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน
 - สัปดาห์ ที่ 4 เรื่อง ปัญหาทางเพศและแนวทางการแก้ปัญหาทางเพศ
 - สัปดาห์ ที่ 5 เรื่อง ปัญหาและผลกระทบที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน (ทักษะการปฏิเสธ)
 - สัปดาห์ ที่ 6 เรื่อง โรคติดต่อทางทางเพศสัมพันธ์ (โรคเอดส์)
 - 2.2) กลุ่มควบคุม ดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ คือ ขั้นนำ ขั้นสอน และขั้นสรุป
 - 2.3) ให้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ทำการทดสอบแบบวัดพฤติกรรมทาง

เพศด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติชุดเดิม (post-test)

3. การดำเนินการหลังการทดลอง นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.1) เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมทางเพศด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองและของนักเรียนกลุ่มควบคุม โดยใช้ค่า t (t-test) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

3.2) เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมทางเพศด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติหลังการทดลองระหว่างนักเรียนกลุ่มทดลองกับนักเรียนกลุ่มควบคุมโดยใช้ค่า t ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ผลการวิจัย

ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมทางเพศ ด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ หลังการทดลอง ของกลุ่มทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมทางเพศ ด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ของกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลองและหลังการทดลองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมทางเพศ ด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ หลังการทดลองของกลุ่มทดลอง สูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 2

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมทางเพศ ด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ตัวแปรที่ศึกษา	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		<i>t</i>	<i>p</i>
	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>		
ความรู้						
กลุ่มทดลอง (n=27)	11.70	2.56	18.29	0.77	-12.46	0.00*
กลุ่มควบคุม (n=27)	11.37	2.57	10.37	3.05	2.02	0.05

ตาราง 2 (ต่อ)

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมทางเพศ ด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติ ก่อนและหลัง การทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ตัวแปรที่ศึกษา	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		t	p
	M	SD	M	SD		
เจตคติ						
กลุ่มทดลอง (n=27)	63.04	5.27	68.77	5.86	-5.07	0.00*
กลุ่มควบคุม (n=27)	60.33	3.89	59.55	4.63	1.29	0.20
การปฏิบัติ						
กลุ่มทดลอง (n=27)	61.77	7.45	71.66	4.54	-7.06	0.00*
กลุ่มควบคุม (n=27)	57.11	10.87	56.74	10.31	0.41	0.68

หมายเหตุ: * $p < .05$

อภิปรายผล

การศึกษาเรื่อง ผลของการใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์เรื่องเพศศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมทางเพศของนักเรียนชายมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากผลการศึกษา สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. พฤติกรรมทางเพศด้านความรู้

การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์เป็นการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนคิดเป็นขั้นตอนอย่างมีระบบจะช่วยให้เกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหมายซึ่งในขณะเดียวกันกระบวนการคิดวิเคราะห์มีการปฏิบัติตามลำดับขั้นตอนเริ่มจากความรู้ ความเข้าใจ การนำไปใช้ มีการเชื่อมโยงสิ่งเร้ากับการตอบสนองของการคิดโดยฝึกคิด ฝึกตั้งคำถาม กำหนดสิ่งที่ต้องการวิเคราะห์ การคิดตีความ การคิดเชื่อมโยงสัมพันธ์ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ตามแบบแผนขั้นตอนการสอน 5 ขั้นตอน จากนั้นให้แสดงความคิดเห็น โดยผ่านการถามในขั้น 5W1H ใคร (Who) อะไร (What) ที่ไหน (Where) เมื่อไหร่ (When) ทำไม (Why) อย่างไร (How) ผู้วิจัยได้นำขั้นตอนของกระบวนการคิดวิเคราะห์ทั้ง 5 ขั้น ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสคิดวิเคราะห์ในหลายขั้นตอน โดยผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ร่วมกันอภิปรายกับผู้เรียนคนอื่น ๆ ภายในชั้นเรียน โดยนำเอาข้อมูลของตนเองของกลุ่มของตนเองและของกลุ่มของตนเอง

มาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ผ่านการตั้งคำถามแล้วร่วมกันอภิปรายในประเด็นต่าง ๆ ในชั้นเรียน และฝึกปฏิบัติในห้องเรียนตามหัวข้อที่ได้รับมอบหมายตามขั้นตอนของกิจกรรม ตามขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิเคราะห์ จนสามารถสรุปข้อมูลเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม และสามารถนำไปปฏิบัติได้ในชีวิตประจำวัน ทำให้ผู้เรียนสามารถคิดวิเคราะห์สร้างองค์ความรู้และนำไปปฏิบัติได้ด้วยตนเอง เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถจดจำความรู้ได้ดีกว่าการท่องจำจากหนังสือหรือการฟังบรรยายจากผู้สอนเพียงอย่างเดียว เช่น การจัดการเรียนรู้เรื่องปัญหาทางเพศและแนวทางการแก้ปัญหาทางเพศ จากกิจกรรมพูดคุยการปฏิบัติและการแนะนำตนเองกับเพื่อนในชั้นเรียนเกี่ยวกับเพศที่สาม โดยแลกเปลี่ยนทัศนความรู้และสังเกตพฤติกรรม ให้เพื่อนของผู้เรียนเป็นผู้ประเมินพฤติกรรม กิจกรรมเหล่านี้ เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิดวิเคราะห์ ฝึกการค้นคว้า การจัดเรียงข้อมูลและการปฏิบัติด้วยตนเอง ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองผ่านกิจกรรมในชั้นเรียน สอดคล้องกับเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ (2546) ที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ทำให้นักเรียนมีทักษะการสังเกต การรวบรวมข้อเท็จจริง การตีความ การตั้งข้อสงสัยตั้งคำถาม และการแสดงความคิดเห็น จนสามารถนำไปสู่การตัดสินใจที่ถูกต้อง สอดคล้องกับ เสียงมโตร์ตัน (2546) ที่กล่าวว่า กระบวนการการคิดวิเคราะห์จะไม่เป็นเพียงการรู้หรือการจำข้อมูลเพียงอย่างเดียว เพราะกระบวนการการคิดวิเคราะห์จะเป็นการแสวงหาข้อมูลและการนำข้อมูลไปใช้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวรรณิกานต์ นิเทศ (2556) ศึกษาเรื่องการใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์เพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียนแสดงความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนแม่จันวิทยาคม จังหวัดเชียงราย โดยผลการวิจัย พบว่า ความสามารถในการเขียนแสดงความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนแม่จันวิทยาคม ที่เรียนโดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. พฤติกรรมทางเพศด้านเจตคติ

การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์เน้นกิจกรรมที่หลากหลาย โดยแต่ละกิจกรรมผู้เรียนจะมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและการปฏิบัติ โดยเน้นการเชื่อมโยงความรู้เดิมของผู้เรียนในการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ กับความรู้ใหม่ที่ได้รับในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละคาบเรียน จึงทำให้ผู้เรียนได้เกิดการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองและได้

แลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนในชั้นเรียน ซึ่งเป็นการกระตุ้นแรงจูงใจในการเรียนรู้ของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานและสนใจในการเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ ทำให้ผู้เรียนเกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันภายในชั้นเรียน ทั้งในรูปแบบของการจับคู่ การจับกลุ่ม และการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน ทั้งชั้นเรียน ซึ่งกลุ่มเพื่อนจะมีอิทธิพลต่อเจตคติของนักเรียน เช่น การจัดการเรียนคาบเรียนที่ 4 เรื่อง ปัญหาทางเพศและแนวทางการแก้ไขปัญหาทางเพศเรื่องเพศที่ 3 ในสังคมปัจจุบันที่จะสร้างเจตคติที่ดีให้ผู้เรียน ผู้วิจัยได้ให้ผู้เรียนจับคู่กับเพื่อนที่สนิทและได้ให้ศึกษาจากคลิปวิดีโอจากใบความรู้และศึกษาจากพฤติกรรมของเพื่อนในห้องเรียนแล้วแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการคิดวิเคราะห์ระหว่างคู่อื่น พร้อมออกมานำเสนอการปฏิบัติตนและการแนะนำตัวให้เพื่อน ๆ ในชั้นเรียนดู ผู้วิจัยสังเกตได้ว่า ผู้เรียนเกิดความสนใจช่วยกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการระดมความคิดในการถามตอบปัญหา อย่างสนุกสนานในการทำกิจกรรม เอื้อต่อบรรยากาศในการเรียนรู้เป็นอย่างมาก ทั้งยังเป็นการทำให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ในการต่อยอดทางความคิด การค้นหาข้อมูล เพื่อค้นหาแนวทางการแก้ไขปัญหา เกิดเจตคติที่ดีในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางเพศ สอดคล้องกับแนวคิดของ จินตนา สราวุธพิทักษ์ (2558) ที่ได้กล่าวว่า การสอนสุขศึกษาที่ดีควรใช้วิธีการสอนหลาย ๆ วิธีไม่ยึดวิธีสอนเพียงวิธีใดวิธีหนึ่ง และควรเป็นวิธีสอนที่เหมาะสมกับวัยของนักเรียนคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล การสอนให้นักเรียนมีความรู้และมีทัศนคติที่ดีจะช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านการปฏิบัติดีขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสอนให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนด้วยการฝึกปฏิบัตินั้นย่อมมีผลโดยตรงในการส่งเสริมเจตคติและการปฏิบัติ นอกจากนี้การให้ความร่วมมือร่วมใจในการทำกิจกรรมเป็นไปด้วยความเต็มใจและมีเจตคติที่ดี ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของนักเรียนทำให้เห็นคุณค่าในการเรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียน ดังจะเห็นได้จากค่าคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมทางเพศเรื่องเพศศึกษาด้านเจตคติของนักเรียนกลุ่มทดลองหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิสุทธิวัฒน์ ต๊ะผัด (2558) ที่ได้ทำการศึกษา ผลของการจัดการเรียนรู้วิชาสุขศึกษาโดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องความรู้เท่าทันสื่อ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยผลการศึกษาพบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้วิชาสุขศึกษาโดยใช้

กระบวนการคิดวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์ มีค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้เจตคติและการปฏิบัติหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. พฤติกรรมทางเพศด้านการปฏิบัติ

การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์เน้นการมีส่วนร่วมและการปฏิบัติที่นำไปใช้ได้จริงตามสถานการณ์ต่าง ๆ และในชีวิตประจำวัน ให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน และในสังคมยุคปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปตามเทคโนโลยีของโลก เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงประสบการณ์และความรู้ใหม่เข้าด้วยกัน ผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์ โดยผู้วิจัยเป็นผู้ชี้แนะและแนะนำให้กับผู้เรียนในการเรียนรู้ กิจกรรมที่ใช้ในการเรียนการสอน เช่น การจัดการเรียนรู้ เรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ (โรคเอดส์) และ การใช้ถุงยางอนามัย ผู้วิจัยได้ให้ผู้เรียนจับคู่ฝึกปฏิบัติการใช้ถุงยางอนามัยอย่างถูกวิธี โดยเริ่มจากการเลือกถุงยางอนามัยดูวันเดือนปีที่ผลิตดูบรรจุภัณฑ์ของถุงยางอนามัย และวิธีการสวมถุงยางอนามัยที่ถูกต้อง โดยผู้วิจัยได้จัดเตรียมอุปกรณ์มาให้ผู้เรียน โดยใช้เตางว้า เป็นอุปกรณ์ที่ทำได้ง่าย ถุงยางอนามัยแบบ 1 กล่อง บรรจุ 2 ชิ้น รวมถึงการทิ้งถุงยางอนามัยอย่างถูกวิธี โดยสลับการปฏิบัติกันกับคู่ของตนเองผู้เรียนทุกคนได้ฝึกปฏิบัติกันทุกคน เพื่อเป็นแนวทางในการนำไปปฏิบัติและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างแท้จริง สอดคล้องกับแนวความคิดของ ทิศนา ขัมมณี (2544) การคิดที่จำเป็นต้องใช้อยู่เสมอในการดำรงชีวิตประจำวันและเป็นพื้นฐานของการคิด ซึ่งจำเป็นต้องใช้การเรียนรู้เนื้อหาวิชาการต่าง ๆ ตลอดจนการใช้ชีวิตอย่างมีคุณภาพ ทักษะการคิดประกอบด้วยทักษะย่อย ๆ ที่สำคัญ คือ การสังเกต การสำรวจ การตั้งคำถาม การเก็บรวบรวมข้อมูล การจัดลำดับ การเปรียบเทียบ การตีความ การเชื่อมโยง การสรุปย่อ เป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจนำไปสู่การปฏิบัติ การดำเนินการลงมือปฏิบัติในเรื่องการสวมถุงยางอนามัยที่ถูกต้องผู้วิจัย พบว่า การจัดการเรียนรู้ในแต่ละขั้นตอนทำให้นักเรียนเกิดการปฏิบัติด้วยตนเองอย่างเห็นได้ชัดเจน จากกิจกรรมนี้ มีการปฏิบัติตามขั้นตอนการสวมถุงยางอนามัยอย่างเป็นระบบตั้งแต่ขั้นแรกในการสังเกต วัน เดือน ปี ของถุงยางอนามัยจนไปถึงขั้นตอนสุดท้ายการทิ้งถุงยางอนามัย ผู้เรียนได้เรียนโดยวิธีเรียนรู้ของตนเองด้วยการลงมือปฏิบัติ สอดคล้องกับแนวคิดของ จินตนา สรายุทธพิทักษ์ (2553) ที่กล่าวว่า การสอนสุขศึกษาที่ดี ควรใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมกับวัย

ของผู้เรียน การสอนให้นักเรียนมีความรู้และทัศนคติที่ดีจะช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านการปฏิบัติที่ดีขึ้น ในการสอนให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในบทเรียนด้วยการฝึกปฏิบัติ ย่อมมีผลโดยตรงต่อการเสริมสร้างเจตคติและการปฏิบัติจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ในการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์เป็นทักษะพื้นฐานสำคัญที่จะส่งผลให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการคิดด้านอื่น ๆ ที่สูงขึ้น ทำให้ทราบข้อเท็จจริง รู้เหตุผลเบื้องต้นของสิ่งที่เกิดขึ้น เข้าใจความเป็นมาของเหตุการณ์หรือปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้รู้จักกับปัญหาที่เกิดจากสถานการณ์ต่าง ๆ และนำมาตัดสินใจเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาหรือตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ได้ถูกต้อง จากความสำคัญดังกล่าวจึงจำเป็นต้องพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ให้แก่ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ผู้สอนจึงควรทำความเข้าใจและนำกระบวนการคิดวิเคราะห์มาบูรณาการเข้ากับกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน

2. ทางโรงเรียนหรือผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการแข่งขัน การตอบปัญหาทางวิชาการ งานวันสุขศึกษา งานวันโรคเอดส์ งานวันงดสูบบุหรี่โลก เป็นต้น แบ่งเป็นการแข่งขันตามระดับชั้น เพื่อส่งเสริมในเรื่องของกระบวนการคิดวิเคราะห์ หรือมีการจัดให้ผู้เรียนไปทัศนศึกษาตามสถานที่ต่าง ๆ เช่น ศูนย์บำบัดผู้ติดยาเสพติดในเรือนจำและในโรงพยาบาล เพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นถึงสถานที่จริง เหตุการณ์จริง ได้รู้ถึงสภาพปัญหาและสาเหตุที่ทำให้เกิดขึ้น เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และทำให้ผู้เรียนมีการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ และบูรณาการกับการเรียนการสอนภายในชั้นเรียน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในอนาคต

1. การวิจัยในครั้งต่อไป ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบกับการใช้ทฤษฎีหรือแนวคิดอื่น ๆ เช่น การใช้การวิจัยเป็นฐาน หรือวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอื่น ๆ และอาจทำการทดลองโดยการเพิ่มกลุ่มทดลองในนักเรียนชายทุกห้องในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2. การวิจัยในครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาในกลุ่มอื่น ๆ เช่น ในระดับประถมศึกษา ในระดับมหาวิทยาลัย และกลุ่มเพศหญิง ต่อไป

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์. (2546). *การคิดเชิงวิเคราะห์* (พิมพ์ครั้งที่ 5). ชัคเชสมิเดีย.
- จินตนา สราวุธพิทักษ์. (2553). *เอกสารคำสอนรายวิชา 2723355 โปรแกรมสุขภาพภายในโรงเรียน* [เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์]. คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จินตนา สราวุธพิทักษ์. (2558). *โปรแกรมสุขภาพในโรงเรียน* (พิมพ์ครั้งที่ 2). โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทศนา แคมมณี. (2544). *วิทยาการด้านการคิด*. เดอะมาสเตอร์กรุ๊ปแมนเนจเม้นท์
- ผู้จัดการออนไลน์. (2558, 11 กุมภาพันธ์). *วัยรุ่นไทยป้องกันเพศ 30% พร้อมอำมหิตเช็กซ์ เกินครึ่งปล่อยใจพาขึ้นสวรรค์*. <https://mgronline.com/qol/detail/9580000016902>
- วนิช สุรารัตน์. (2547). *ความคิดและความคิดสร้างสรรค์*. สุวีริยาสาส์น.
- วันวิสาข์ บัวลอย, มณีรัตน์ ชีระวิวัฒน์, ภรณ์ วัฒนสมบูรณ์, และ นิรัตน์ อิมามี. (2557). ประสิทธิภาพของโปรแกรมการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม. *รามาธิบดีพยาบาลสาร*, 20(1), 127-142. <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/RNJ/article/view/19202/18391>
- วิสุทธิวัฒน์ ต๊ะผัด. (2558). *ผลของการจัดการเรียนรู้วิชาสุขศึกษาโดยใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์และการประเมินสถานการณ์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง การรู้เท่าทันสื่อ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น* [วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต]. Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR). <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/50590>
- สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. (2552). *สุขภาพคนไทย*. อมรินทร์
- พรินดี้ง แอนด์ พับลิชชิง.
- สำนักกระบวนวิชา กรมควบคุมโรค. (2552). *ผลการเฝ้าระวังพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับการติดเชื้อเอชไอวี รอบที่ 15 พ.ศ. 2552*. <http://aidssti.ddc.moph.go.th/contents/view/1633>

- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2549). *แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สิริกร คำภูไทย. (2554). *ปมปัญหาการตั้งครุภัณฑ์ในแม่ข่ายรุ่น*. เว็บไซต์สารสนเทศสุขภาพไทย. http://www.hiso.or.th/hiso/tonkit/tonkits_22.php
- สุวรรณิกานต์ นิเท. (2556). *การใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์เพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียนแสดงความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนแม่จันวิทยาคม จังหวัดเชียงราย* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. ศูนย์ข้อมูลการวิจัย Digital "วช.". <https://dric.nrct.go.th/index.php?/Search/SearchDetail/281169>
- เสงี่ยม โตรัตน์. (2546). การสอนเพื่อสร้างเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์. *ศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 1(1), 26-37.

ภาษาอังกฤษ

- Watson, G., & Glaser, E. M. (1964). *Watson-Glaser critical thinking appraisal manual*. Brace and World.
- World Health Organization. (1994). *Life skills education for children and adolescences in school*. World Health Organization.